

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskani se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištev
(administracija) in ekspedicija za
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
št. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Sultan odstavljen.

Iz Carigrada nam je včeraj (30. maja) telegraf prinesel novico, da ljudstvo je odstavilo dosedanjega sultana Abdul-Aziza in princa Murada posadilo na prestol turški. Če se potrdi ta novica, o kateri natančnejših poročil še ni, se bodo reči na Turškem kmalo zasukale drugače, kakor so v Berolinu sklepali naši državniki. Večkrat smo že omenjali, da od grofa Andrassyja nasvetovane premembe se z načeli muhamedanskimi ne strinjajo, in da jim je sultan Abdul-Aziz le pritrdil, ker si drugače ni mogel pomagati. Prebivalstvo muhamedansko pa o teh premembah ni hotelo nič vedeti, in zlasti večina bosenskih Turkov je odločno zahtevala, da naj se kristjanom prav nič ne odjenja.

Na drugi strani pa je v Carigradu na noge stopila stranka „softov“, ki je v kratkem zadobila toliko moč, da je sultana najprej prisilila premeniti ministerstvo, in zdaj je njega samega odstavila. Ti softi hočejo vlado turško preokrožiti po evropskem kroju in vstanoviti nekako konstitucijo, ki se pa z načeli muhamedanskimi tako malo strinja, kakor nasveti kancelarja avstrijskega. Če se tedaj stranka pravih Turkov ustavlja izvršitvi teh prememb, se bo gotovo ustavila tudi nakanam one stranke, in razun z ustajniki kristjanskimi bo imela nova vlada opraviti tudi z uporniki turškimi.

Take notranje razmere pa bi v nevarnost pripravile še močnejšo državo, kakor je troh

lena Turčija, ki na ta način sama pospešuje svoj propad. Srbija, Črnagora in vstajniki jugoslovanski bi morali slepi biti, če bi se namreč te prilike in teh zmešnjav v Carigradu ne poslužili, da primejo Turka z vso silo in mu dajo zadnji udarec, preden se še prav zavé, kake posledke utegne za-nj imeti revolucija med prebivalci muhamedanskimi. Skorogotovo bomo tedaj te dni slišali, da Srbi so prestopili mejo turško. Vladni krogi ogerski so o tem tako prepričani, da po vsakem telegramu, ki jim dojde, pričakujejo zvedeti, da je vojna srbska marširala na Turško. Samo po sebi se ume, da potem tudi Črnogorci rok ne bodo križem držali, in vlade tudi ne bodo skušale Črnogorcem braniti, da bi se ne vdeležili vojske.

Vlade dobro vedo, da se razmere turške ne bodo rešile mirno, zato po svojih arsenalih in vojnih ladijskih delajo noč in dan. Znamenito je, da tudi Angleška, ki dozdej razpravam berolinskim še ni pritrdila, oborožuje svoje brodovje in da bode v Sredozemskem morju zbrala 20 ladij s 5000 vojakmi pod poveljstvom admirala Drummonda. Brodovje kanalsko, ki šteje 7 ladij, pa bo najbrže dobilo povelje podati se v Gibraltar. Govori se celo, da bode tudi v Dardanele, ki so bile dozdej vsled pogodb vnanjim ladijam zaprte, prišlo več ruskih ladij, da branijo kristijane, ki prebivajo v pomorskih mestih. Turčija tega boje ne bo dovolila prostovoljno, a ustavljati se tudi ne bo mogla, ker že zdaj nima toliko vojaštva, da bi vkrotila vstajnike. Turški listi so sicer

veliko pisarili o silni vojni turški, ki se zbira v Bulgariji in hoče stisniti vstajnike in Srbijo, če se gane, a zdaj o tej silni vojni ni ne duha ne sluha in še v Nišu ni skoraj nič turških vojakov.

Nasledki homatij in rogovilstva med Turki samimi, ki celó svete osebe sultanove več ne čislajo in so ga vrgli s prestola, kažejo se tudi med prebivalstvom muhamedanskim v Bosni. Mnogo turških rodbin, katerih očetje so v vojski poginili, pribežalo je namreč na Srbsko, ker si doma življenja svojega več niso sveste. Vlada srbska je zaukazala te rodbine prijazno sprejeti in preskrbeti z vsim potrebnim ter jim pokazati, da kristijani ne zatirajo drugovercev, ampak da hočejo le otresti jarm turški in osvoboditi deželo. Tudi mnogo turških vojakov vsled silne lakote in pomanjkanja, ki ga turška vojska trpi, prihaja na Srbsko, kjer jih prijazno sprejemajo in jim dajejo vsakdanji kruh, kterege pa niso imeli, dokler so služili sultanu.

Pri teh okoliščinah je tedaj smešno, če nekateri listi dunajski in ogerski še vedno pišarijo o vojni turški, ki ima krotiti in strahovati Srbijo in Črnogoro; ta vojna bo imela dovolj opraviti, da bode varovala novega sultana pred domačimi sovražniki, da bi pa zamogla rešiti ga tudi pred vnanjimi napadi, tega noben pameten človek zdaj več ne bo trdil. Turčija se bliža h koncu, in če prej razpade, bolje bo.

Omnibus.

(Spisal Obadovič I.)

Hodi kakor mlad kozel.

Ali ga vidite? — Koga? — Štucarja, gizdalina! Glejte ga, kako stopa, kakor mlad kozel. Kdo se ne bi ozrl vanj? kdo ga ne bi gledal? kdo ga ne bi občudoval? Vzemimo ga na piko, postavimo njegovo fotografijo na ogled; hvaležen bo, da njegovo podobo ogledujemo, in — strmimo. Začnimo!

Naš tič, gizdalin imenovan, izkuša imeti noge lepe, kakor Napoleon I., majhne, pravilno ukrojene. Če kaka kost preveč štrli iz noge, maže jo s skrivnim mazilom, ali jo pa nazaj v nogo zabija s kladivom; to sicer boli, ali potrebno je „zavoljo lepšega.“ Čevljar mora vzeti mero nekliclo krajšo nego je noga; velika noga kazi človeka. Peto mora narediti visoko najmanj tri palce; da se pa v takih čevljih laže hodi, biti morajo ozki, da se noga ne premiče — kar že ve vsak čevljar. S tako, visoko in tanko peto je treba previdno stopati, da se ne zvine noga, kar se časih zgodi. Naš junak se obuva, pot ga obliva, hrbet ga že boli, ali noga mora iti v preozke čevlje. Po

krvavem trudu je obut, zdaj je treba le stopati; in kako stopati? tako da se v vsakem koraku zapazuje mogočnost, imenitnost, gibčnost. Dá, ruski car, samovladar vseh Rusov, nima tako ponosne hoje, nego naš pav, ki se v zaprti sobi vedno uči hoditi, da bi bilo vse prav, elegantno, strmenje budeče. Stopanje mladega kozla ali čilega konjiča ni tako lepo, kakor hoja našega junaka.

Poglejmo njegovo obleko! Ta je urezana po najnovejši številki bazarjevi. Revni krojači niso naročeni na modni list; imajo živ bazar — štucarja. Naš junak ima prvi obleko narajeno po najnovejšem francoskem kroju; drugi meščanje prikrevsajo kasno za njim. Kar je pariški bazar za celi svet, to je naš gizdalin za celo mesto. Njegova obleka ni iz raševine ali domačega platna, ampak samo tuje, fino blago, meter vsaj po osem goldinarjev. Njemu dela najimenitnejši krojač kakega velikega mesta. Jako se ponaša, da ima najlepšo vrečo za meso. Še lilijsa na polju ni tako lepo oblečena. Če na njegovo suknjo kak prašek prileti, nemudoma ga odpravi.

Vladarji ne skrbé tako za svoje dežele, kakor naš nacifrani junak za glavo.

Če je še mlad, vzdihuje milo po mahu na

bradi in pod nosom. Našim „nadepolnim“ bi bil hvaležen predmet: „Vzdihljaji po mahu.“ Pred takovim vzdihovanjem se naj skrije slavočvo tužnomilo petje. Toliko da se mu čisto majhna dlakica pokaže na bradi, že vzame britev, in brije in brije po večkrat na teden, rekši, da s tem pospešuje rast. Z roko se vedno gladi in boža po novorojeni bradi; nepotrpežljivo vleče na dan dlako, ki raste preveč počasi. Hodi v lekarno, kupuje polne lončke mazil, ki imajo v 14 dneh pricopati krasno brado in lepe brke. Maže se in maže, lekar se pa smeje; naukljub obilnemu gnoju raste mah počasi, narava ne dela skokov. Pridejo leta, vzraste lepa brada in brke. Kako se zdaj veseli, od srca veseli; mati se ne veseli svoje prvorojene hčerke tako močno. Goji jo skrbno; ko bi naši posestniki tako skrbeli za svoje hoste, kako bi bile lepe! Vsak trenotek čes brado, popravlja brke, da stoji vse v najlepšem redu; vse mora čisto pravilno stati, če ne, pomore pomada. Vsako minuto je pred ogledom; gleda, vije in više.

Zobje se morajo svetiti. Lekar mu priskrbi praha vsake baže in čudotvornih tekočin. Včasih stopi sam v Ljubljano, da mu g. Tanzer pripomore k belosti in k polnemu številu zob. —

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. maja.

Avstrijske dežele.

Dunajski listi se zdaj največ pečajo z vgibanjem, zakaj Angleška noče pristopiti Gorčakovim predlogom. Nekteri mislijo, da ji niso všeč, drugi pa trdijo, da se jih zavoljo Rusije brani. Vendar izrekajo vsi nado, da Angleška v Carigradu ne bo nagajala, ampak vladi prigovarjala, naj one predloge sprejme. To so pisali do zdaj. Kako bodo zapeli pa zdaj, ko so Turki sultana spodili, to se bo brž slišalo.

V Delegaciji avstrijski se je 26. maja obravnaval redni proračun vojnega ministerstva. Kakor se povsod sliši, bo nasvet: naj se zniža stalna vojna, zavržen. Razgovori so zelo živahni.

Vnanje države.

Iz jugoslovanskega bojišča.

Iz Bulgarije se sliši o novih ustajah. Kakor se „Obzoru“ telegrafuje iz Broda, se je vnel 29. maja tudi v Vučjaku, kjer so bege potolkli, otroci in žene pa so pobegnili. Valija (načelnik) ruščuski je 17. maja hotel donesti z 200 vojaki živeža in streliva v Trnovo, a na Kosovem so ga pregnali po kratkem boju ustajniki. Dne 21. maja pa je beg Kulenović storil prav turško junaštvo. Po planinah so ustajniki napravili tabore in v nje spravili svoje blago in družine. Omenjenega dne je beg Kulenović napadel tak tabor pri Osječenici, v katerem je bilo okoli 200 žensk in otrok. Turki so vse poklali, potem pa napadli še drug tabor v grmskih gorah, posekali nekaj žensk in odgnali blizo 900 repov goveje živine. Ko pa so se vračali, napade jih četa ustajnikov, jih zapodi in jim vzame ves plen.

Ob turško-črnogorski meji pri Podgorici so se sprijele sprednje čete turške in črnogorske in na obeh straneh je bilo nekaj ranjenih. Kdo je pričel, še ni znano, a knez Nikica je ukazal to reč strogo preiskavati ter svojim vojakom zapovedal Turke pri miru pustiti. Vendar je ta dogodba zbudila pozornost Črnogorcev, ki so vsled tega sklenili mejo ob Albaniji z močnejšimi stražami zastaviti. — Senator črnogorski, Matanović, se je odpeljal v Trst nakupit veliko žita.

Srbija je, kakor se „Pol. Cor.“ iz Beligrada piše, s pripravami za vojsko zdaj že gotova. Vojna ima 200.000 pušk ostraguš, 100.000 drugih dobrih pušk, 25 baterij po 12 topov in veliko vojne priprave. Po posojilu misli denarni minister do 3. junija v blagajnicah imeti 12 milijonov denarov. — „Obzoru“ se telegrafuje iz Beligrada, da je skriven manifest kneza Milana do Srbije, Bosnije in Hercegovine že v tisku.

Črnogorska kneginja biva s svojim sinkom in eno hčerko v Bijeli pri Kotoru. Pred odhodom 18. t. m. zbrali so se na knježevem dvoru vsi starašine, da bi pozdravili in spremili kneginjo, ki jim je veselo rekla: „Ste brali v časnikih, da zarad tega grem v Kotor, ker se bode Črnogora vojskovala s Turki? Če so tudi uganili, kar zadeva vojsko, se motijo v tem, kar zadeva mene. Če Črnogora prične vojsko, bodem nemudoma prišla in če bi bila preslaba, dala bi se tje nesti, ker če se Črnogorci vojskujejo, mora kneginja črnogorska biti pri ranjencih. „Ta nagovor bil je z velikim navdušenjem sprejet. „Živila“, klicali so starašine, in Bog daj, da se kmalo čisto zdrava zopet vrneš.“

Od turške vlade boste Nemčija in Francija, kakor piše „Berl. Börs. Cour.“, za vdove umorjenih konzulov neki zahtevali 400.000 gld. odškodnine.

Turški minister Rašid-paša je naznanil nekemu poslancu, da vlada ne bo trpela nobenega nadzorstva, nit se pogajala z ustajniki, ker bi s tem pripoznala jih za samostojno vojno moč. Poveljnik turške vojne v Bulgariji je naznanil v Carigrad, da je ustaja v Bulgariji že zadušena. Zopet turška laž.

Nemško oklepno brodovje, 8 ladij z 68 topovi, je odplavalo v srednje morje.

V Parizu so 24. maja razkrili spominek škofa Darboya, kterege so komunisti v zadnji vojski umorili. Spominek je iz mramora in postavljen v cerkvi „Notre-Dame“.

Na Španjskem je general Quesada po baških provincijah razglasil izjemni stan in vpeljal vojne postave.

Izvirni dopisi.

Iz okolice Ljubljanske, 30. maja. Prav razveselil me je odgovor v 63. št. „Slo-

venca“ na moj zadnji dopis, in sicer iz dveh obzirov. Prvič z radostjo na znanje vzamem, da se v Klečah, Savljah in na Ježici bero slovenski časniki, ki se pošiljajo od hiše do hiše, da se je v teh vaseh v dveh preteklih letih vpisalo 39 novih udov v društvo sv. Mohora in da je šolska knjižnica na Ježici bogata za 130 slovenskih knjig, ktere mladina pridno prebira. Drugo, kar me veseli, je to, da je moja graja po nekterih krajih zbudila, kar je dobro znamenje, da okoličani za spodbudljivo dreganje niso še neobčutljivi. V tem obziru sem z odgovorom okoličanov omenjenih vasi prav zadovoljen, opomniti bi imel le to, da jim surovosti jaz nisem očital, ampak le nevednost v političnih in narodnih zadevah in nemarnost ali popustljivost, ker v obče premalo beró in se za ono, kar se po svetu godi, zadosti ne brigajo. Glede gori omenjenih vasi tedaj po pojasnjenju v zadnjem listu „Slov.“ rad odstopim od svoje zatožbe.

Ali to so le tri vasi, ki delajo izjemo, kje so pa vse druge? Kje je Šiška, kje Vič, kje Udmat, kje Polje, Vevče, Zalog, Hrastje, Šmartno itd.? Kje so vasi ob levem bregu Save? Na Viču so sicer osnovali neko „požarno stražo“, kar je prav hvale vredno, — a to je tudi vse, kar je tu novega, kar pa nikakor ljudstva ne izobražuje. Do izobraženja pride ljudstvo le po dobrih šolah, brani podučnih knjig in časnikov in po pogovorih z drugimi. Odgovor v zadnjem listu „Slovenca“ pa ravno tu nasprotuje moji misli, češ: kaj pomaga, če bi se osnovali čitalnice ali bralna društva, ako ni poročstva, da bi se tudi ohranila. — Res je taka, temu pritrdim tudi jaz, ker je žalibog mnogo čitalnic po kratkem životarjenji ugasnilo, druge pa se komaj komaj še na nogah drže, a svojega namena več ne dosežajo. Ali jaz nimam v mislih društev s pravili, s plačevajočimi udi, ker vem, kako težko jih je vzdrževati; tudi je treba v poštev vzeti stroške za stanovanjšče, za orodje itd. Meni bi bile boljše večé tihe združbe, t. j. po pet, šest, sedem ali več ljudi se zmeni, da si skupno naročé eden ali več časnikov, eno ali več knjig, ktere potem vsi beró ali še drugim brati dajó. Ni treba, da bi si ena taka združba naročevala več ali celó vse slovenske časnike ali knjige; takih združeb se lahko napravi po več in tudi po različnih krajih in te potem knjige in časnike med sabo menjavajo

Nos se mu je za mladosti nagnil nekoliko na eno stran; kako ga zdaj spravlja v pravo lego! Vedno vije nos na drugo stran, vedno leži le na eni strani; ali ostareli hrustanec se ne uda rad. Nos je vreden takega truda; ni lepo videti, da nos uhaja na stran. Hrane ne daje nosu; ne noslja. Zakaj ne? Ker nosljanje daje lepemu nosu copatasto obliko in barvo kuhane raka. Lep nos in nosljanje sta večna protivnika, ki se ne moreta trpeti. — Nasproti pa kadi naš junak; pa kako kadi! Milina ga je gledati, kako elegantno drži smodko, kako jo lepo vtiče v lepa usta, in kako dražestno izpušča sivkaste oblačke lepo dišečega dima. — Na nosu mu jezdiyo naočniki. Da je prišel do te lepote, čital je ob mesečini, ter si tako vid oslabil. Nekteri ima pa cviker, ki ga natakne na nos, kadar se je treba postaviti; kadar je treba delati, sname sedlo z lepega nosa.

Z lasmi ima silno veliko dela. Kupuje mazila, ki dajejo bohotnejšo rast. Češe se na 99 postav; če z lepo neče stati, pomore pomada. Iz lasi takega junaka plavajo razni duhovi, časih neprijetni; pa nič ne de, biti mora; to je nobel. Prepogosto maziljenje zakrivi, da lasje prevred osive in izpadajo; pa to nič ne de, biti mora; to je nobel. Lasje osive, kaj

tedaj? Do lekarja ni daleč; ta ima pri rokah gotov pomoček, siva glava je v nekoliko dneh črna kakor murček. Da je črnenje las škodljivo, ker je barva — kak cyankalium — dostikrat strupena, nič ne de, biti mora: to je potrebno za vsakega, ki hoče še iti na lov dvonogih lahkkih srnic. Med drugim je naš junak jako oprezen pri barvanju las, da ne bi kaka lisa nepobarvana ostala. Dobro ogledalo je k temu neobhodno potrebno. Krava ne obliže tako svojega telička, kakor naš junak svojo glavo. Kako bi se Aristoteles prijel za glavo, ko bi še prišel na svet do takih oblizancev!

Umivanje njegovo je nasajeno na dolgo. Umiva se kakor mačka, pogosto. Različnih mjlil ima; lekar daje izvrstne posredke za pomlajenje ostarele, grbančaste kože. To je kopanje, to je umivanje, to je škropljenje, to je mazanje! Skrij se mačka! skrij se gos! — Vse to, da bi bila koža mlada, lepa, mehka. Na zgrbančenem licu težko obstoje nježne oči. Po sporabi mjlila se dá boje presoditi stopinja omike kakega naroda, in stopinja gizdavosti poedinega človeka.

Naš štucar spreminja svoj glas, kakor kameleon svojo barvo. Zdaj je njegov glas grmeč, kakor glas boga gromovnika; zdaj je srce to-

peč kakor mečenje pesnika pod oknom; tu je osoren kakor kakega hlapca; ondi je trd, kakor kakega briča, ki kmetu svinjo vleče iz hleva: ob kratkem, njegov glas je tak, kakor nanese potreba. Časih govori mogočno, bliska s svojim razumom, prepričan, da ima v glavi največ soli, da mu ga ni para, da so drugi proti njemu le puhle glave, prazne buče, šlevaste šleve, ki imajo molčati in občudovati le njegovo modrost in učenost. Kar on govori, je učeno, modro, vzvišeno; drugim ne pusti v besedo, ali k večjemu, da mu pritrjujejo občudovaje modrost novega Salomona. Rad pripoveduje svoja junaštva, opisuje jih sè živimi barvami, da poslušalci kar zijajo. Kakor orel se vzdiguje v sinje višave modrovanja. Hvali se, kadi si kadilo; kdo pa ima tudi toliko lepote in „gajsta.“ Iz vsega njegovega vedenja in govorjenja se vidi: „Mi smo mi.“ On je neprekosljiv Ich-filosof. Silno črti tiste, o kterih misli, da ga prekosé na duhovitosti in lepoti. Vse dela le za čast in slavo svojo — omnia ad majorem gloriam. Kadar ga nihče neče hvaliti, začne se sam grajati, da so drugi tako rekoč prisiljeni, hvalo mu peti. — Pri krasnem spolu je njegov glas topeč kakor petje tugojočega slavca, rahel kakor sivobrati mah; olje

tako, da za prav majhen denar, skoro za par grošev na leto, vsak, ki je ud le ene takih združeb, vsak slovenski časnik, vsako slovensko knjigo v roke dobi, ker pri tem ni prav nič družih stroškov, kakor edino le to, kar veljajo knjige in časniki.

Tako naj se razume moj zadnji klic v „Slovenca“, nič drugače. Potem je tudi jasno, da moja morda nekoliko ostra beseda ni imela namena žaliti, ampak le dramiti in spodbujati.

Iz Frančiškovih toplic, 29. maja. Dandanes je navada, po časnikih in tudi v privatnem življenju tarnati o slabih časih; kmetovalec toži o slabi letini, kupec in rokodelc imata premalo opravila, z eno besedo, vsi stanovitožijo, pa le malokdaj pravo zadenejo, in ako jim kot pravi vzrok sedanje brezverstvo navedem, se mi bodo posmehovali; a vendar ostanem pri trditvi: Sedanje brezverstvo je glavni vzrok vsega zlega. Da pa opravičim trditev svojo, naj mi bode dovoljeno navesti sledeči primerljaj.

V praznik vnebohoda Gospodovega se je zbralo v gostilni občespoštovanega gostilničarja in hišnega posestnika V. nenavadno veliko gostov. Kjer je veliko ljudi skupaj, se navadno tudi veliko govori. Med raznovrstnimi govoricami se je odmeval tudi glas nekega malo vrednega veteranjaka tako, da je pozornost vseh gostov ná-se obrnil. Zabavljaj je čez vero, njene naprave in duhovne tako nesramno, da si je oštir v dolžnost štel ga resno s sledečimi besedami zavrniti: „Prijatelj, vi zabavljate čez vero in njene naprave, hvalite pa brezverstvo, in vendar je brezverstvo vzrok vse nesreče. Vi zabavljate in zakaj? Zato, ker vas vera uči, da je le eni Bog in da bode tudi od vas enkrat odgovor tirjal. V spodtiko vam je vera, in zakaj? Zato, ker ne vstreza vašim slabim namenom. Ko bi bili vi vero, ktero so vam vcepili vaši starši, ohranili, gotovo bi bilo bolje za vas, bili bi še posestnik vseh posestev, ktere so vam zapustili, kajti vera nas uči: bodi zmeren! Brezverstvo je pokončalo kraljestva, brezverstvo je vzrok vsega zlega, zatorej prijatelj, bodite zmerni tudi v govorjenju, kajti vaše besede so pohujšljive tudi za najtrdnerega. Še več vam imam ugovarjati. Vi pravite: ko bi le f... iz sveta pregnali! Oprostite gosti moji, ne zdi se mi vredno temu zapeljivcu ugovarjati na to, in ako ugovarjam,

ne teče tako gladko, milo, kakor njegova beseda, dela z nališpano glavo poklone, kakor pastaričica z repom; krivi hrbet, kakor mačka, ki se pripravlja na pasji boj; govori sladko, v samih cvetlicah, v drznih dovtipih, vse to, da bi predrl trdo okovano srce bele glave. Laže krasotici o sladkih sanjah, kterih se ji pa ne upa povedati, ker njo ravno zadevajo; suče se kakor golob pred golobico, vzdihuje, poklekuje, poljubljuje roko, in ječi: „Ach, mein Fräulein, sie erlauben“ — šivilja: „Ach was mehtens Laite klaben.“ —

Poglejmo gizdalina domov gredočega; ravno se je dal pri vizitah in po ulicah ljudem gledati in občudovati. Na rokah ima rokovice, da mu koža ne ogori; roka mu čas elegantno suče paličico. Zlato urno verigo ima, če tudi včasih v žepu ni — ure. Hodi, kakor tisti, kateri zna hoditi; stopa, kakor tisti, ki ve, da je kaj. Po ulicah grede se ozira po oknih, in srce mu veselja visoko poskoči, če za seboj in nad seboj zasliši mehak glas: „Ta je lep! — Srečna bo.“ —

Pride domov. V njegovi sobi je vse elegantno, naročeno iz daljnih mest; veliko nepotrebne je razobešenega, razstavljenega, vse „zavoljo lepšega.“ Vse je v najlepšem redu.

storim le zato, da pokažem, da sem gospodar v hiši, in da ne trpim takih besedi. Vprašam vas, kaj so vam storili duhovni? Nič, prav nič, je odgovor vaš in le zato jih sovražite, ker vam resnico govore. Dvajset let sem oštir, nikdar nisem trpel, da bi se pohujšanje v moji gostilni dajalo, in ako vse svoje goste zgubim, takih govorov vendar le ne trpim, spominjajoč se na besede: Kjer ni Boga, ondi tudi ni blagoslova njegovega.“

To so bile besede oštirja, ki je možato pokazal, da mu ni le za dobiček, temveč da raji škodo trpi, kakor da bi se nepodobnosti vganjale v njegovi hiši.

Dragi rojaki, ne bil bi zapisal tega prizora, ko bi me ne bila misel navdajala, da se tudi, žalibog! v domovini naši najdejo malopridneži, ki pohujšanje trosijo in to največ v gostilnah. Vam slovenskim oštirjem naj veljajo te vrstice. Koliko zlega bi lahko tudi vi odvrnili, ko bi si v zgled vzeli besede vrlega Čeha v sredi nemških prebivalcev tukajšnjih toplic.

V gostilnah se zbirajo ljudje vsake vrste, in ta to, drugi zopet kaj družega pove; v gostilnah si okrepcamo telo in duha, da bi pa v gostilnah si strup nejevere zajemali, to naj bi bila dolžnost poštenega oštirja, da bi slehernega, kateri začne tako pohujšanje trositi, resno zavrnil. Nejevera se tako dandanes razprostira v vsih krogih človeške družbe, po mnogovrstnih časopisih, kterih namen je: križ gospodov iz sveta spraviti, nejevera in brezbožno časopisje je več ali menj glavni vzrok sedanjih slabih časov. In vendar zraven tega vsega se velik del pohujšanja v gostilnah med ljudi trosi, in to najbolj v gostilnah srednje vrste, tu zahajajo rokodelci in kmetje, in sedanji zapeljivci si ravno te v svoj peklenški posel porabijo, ker dobro vedo, da si vsaj pri prvih dosti privržencev pridobe. Vprašam pa: kaj z ubogim kmetom, ako se navzame tega duha! Pijanosti in igri se morda vda, in eksekutivne dražbe so prevelikrat slabi nasledki tega zlega. In vendar se ne dajo vpokojiti prej, da ravno temu edino podporo njegovo, vero, vzamejo. Vzemite vero kmetovalcu, kateri nima ure kdaj začeti, kdaj nehati, ampak dela od jutranje zarje do večernega mraka neprenehoma ter z veseljem pričakuje nedelje, da si odpočije od truda in časti večnega Boga;

Prahu ne doboš opoldne v sobi, če ga še tako iščeš; vedno se mora pometati, čediti, snažiti, brisati; če pride kak obisk, da ne bi prah škodoval kakim bujnim prsim. (Aleksander Veliki bi se v njegovi sobi posmehoval zaničljivo.) Lončki z raznimi mastmi so skriti. Med knjigami ima knjigo: „Die Kunst sich nicht nur die Liebe eines jeden Mädchens zu erwerben, sondern auch eine reiche Frau zu bekommen“, — in: „Neuestes Complimentirbuch.“ Skrite ima steklenice s kisom, ktere ga pije, da se ne bi preveč debelil; debelost je uima lepota. Plesni učitelj je v našem junaku imel izvrstnega učenca. Kako zna pa tudi krasno hoditi in plesati! Bal je njegov živelj. Tu se kaže in ponaša, krivi in šibi, suče in smuče, misleč, da je on solnce, okolo ktere se ima vse sukat. Oči se mu bliskajo, srce se mu širi, roke se mu stegujejo.

Tak je naš gizdalin, tako misli, tako se vede toliko trpé. — Nespametni ljudje se vprašajo: „Čemu je tak, kakor bi skočil iz škatlice? Čemu se tako nosi? komu se misli prikupiti? —

trudi se, da preživi sebe in svoje ter vestno plačuje, ako mu je le mogoče, težavne mu davke. Kaj ga vleče tako vestno spolnovati svojo dolžnost? Nič družega ne, kakor vera, ktera ga uči: Daj Bogu, kar je božjega, pa tudi cesarju, kar je cesarjevega!

Zatorej, slovenski oštirji! bodite pravi gospodarji v svojih hišah in ne trpite takih pohujšljivih govorov, ki so glavni vzrok sedanjih slabih časov. Vpeljite si v gostilne tolikanj potrebnih slovenskih časnikov, da vam ne bode mogel nihče očitati, da premalo skrbite za blagor teh, ki k vam zahajajo. Le na tak način se je nadejati obilnega vspeha, v kar nam Bog pomoz!

Iz Koprivnika, 29. maja. (Nesreča.) Kakor strela zadelo nas je glasilo danes zarano, ko smo vstali: Garibaldi je proč; sinoči so ga ustrelili. Ne laški rogovilež, ampak posestnik na Kumerdorfu: Andrej Jonke, sploh znan le pod imenom Garibaldi, je to noč prav žalosten konec storil. Bila je velika družčina skupaj, kjer so ga, ker je ravno gostilno imel, pili prav po nedeljski. Sošli so se ta dan neki tudi lovci pri njem, ki je bil sam tako velik lovec, da se je reklo, da srne in zajci ne smejo pokusiti njegove trave, ne vščipniti njegovega listja. Bil je res pravi Nimrod; v njegovi sobi je viselo toliko pušek, samokresov, revolverjev in enakih reči, da so se tujcu v resnici hlače tresti začele, ko je prvič stopil v njo, in zagledal še njegovo postavo, zmršeni, obraščeni obraz, čul njegov ostri glas, po vrh pa še ime Garibaldi, mislil si je po pravici, da je prišel v kako tolovajsko koč, kjer ga lahko speče na samoti. Imel je vedno kaj posebnega na sebi, brez revolverja ni šel nikamor; poznali so ga prav za živega in jezičnega človeka; kjer je bil on, tam se družčini gotovo ni dremalo, če so bili tudi do belega dne pri poličku.

Tudi ta dan bili so prav veseli in so marsiktero šaljivo uganili, kar stopi neki tukaj dobro znani solovec k njemu, pomeri s puško ter pravi: „Garibaldi, jaz te bom ustrelil“, komaj je to izrekel, silni pok strese pričujoče in krepki mož že v krvi leži, izdihnivši: „oh moja noga“, še enkrat, „oh, moji otroci“, in bil je mrtev. Strel mu je predrl nogo ravno v sredi malo nad kolenom, opraskal je malo še levo, in čudo: pri tej priči je mrtev. Saj v vojski krogla roki in nogi odbije, pa ima človek še življenje v sebi, tukaj pa le skozi nogo in tako čvrst junak je proč. Bil je slab katoličan, sodi naj ga sicer Najvišji, vendar moramo nehoté reči tudi tukaj: „Kakoršno življenje, taka smrt“. To tudi naši liberalci dobro čutijo, prav poparjeni letajo sem ter tje, ne sliši se družega, kakor: Garibaldi je proč. Je pa tudi res žalostno. Če pade človek v vojski, je častno, padel je za dom in cesarja; umrje zadet po nesreči, pravimo: nesreča ga je zadela; umrje po dolgi bolezni, se tolažimo: kaj se hoče, na to pridemo vsi. A da se človek tako po neumnosti, tako lahkomisljeno konča, to je strašno. Bil je oče treh otrok. Kam pripelje brezverstvo ljudi? Mesto iti ob nedeljah in praznikih po stari krščanski navadi k službi božji, zahaja se v krčme in na love, z lovom, pijančevanjem in nečistostjo zna brezverstvo sv. dneve častiti. Od spovedi in službe božje tukaj že veliko priprostitih ljudi, ki so spačeni bili zunaj med svetom, slišati noče, so pravi nevedneži, pa silno visoko glave nosijo, ponašajo se z imenom „liberal“, imajo svoje skrivne shode, prebirajo najnesramniše časnike, so pravi nasprotniki sv. cerkve in vsakega prava, kar ni njim na korist. Hudo-

bija, goljušija in nesramnost raste, da je groza. Res ni bil ranjki kaj goreč katoličan, a očiten nasprotnik tudi ne; imamo še drugih pravih gadov, Garibaldi ni bil pri nas še najhujši. Vsak pravi: škoda za Garibaldija!

Pod Čavnom na Goriškem. 26. maja. (Vreme, društvo „Sloga“ pa beseda v Črničah.) Predznamenja slabe letine v vipavski dolini se strahovito množé, in menda tudi na Krasu, (kterega gola rebra pač niso videti krasna!) niso mnogo na boljšem. Neprenehoma z malimi prenehleji dežuje ali rosi, tako, da je šel trtni zarod večidel v tako imenovane „vilice“; kar pa je temu ostalo, je sem ter tje zelo otepla silna burja, ktere ni bilo letos celo zimo v vipavsko dolino, tako, da se je bati hude letine. Zarad dežja tudi niso mogli ljudje po vipavski dolini svojega polja in njiv povsod razorati, da bi turšico posadili. Sadja je še nekaj, pa tudi tega je na veternih krajih burja poškodovala. Tudi pri vas na Kranjskem ne kaže menda boljša letina. Bog se nas usmili, pa tudi sl. c. k. davkarije naj bi se letos usmilile ubogega kmeta, kateri nosi največja državna davkarska bremena, ker itak ne bode kmet še toliko pridela, da svojo družinico preživi. Lahko ljudem v glaci-rokovicah in bogatašem, Rothschildom in drugim bankirjem, ki se živé od žuljev drugih; ubogi kmetič pa, ki se vse leto trudi v potu svojega obraza, nima mnogokrat zabeljenega močnika, med tem ko gg. „prepeličarjem“ in Ringstrassenbaronom na Dunaju in drugod kar pečena piščeta skozi okna leté! Pač bi gledé revščine ubogega kmečkega stanu kmalo pritrdil Bismarkovemu reku: „Man nehme das Geld, wo man es findet“, t. j. hočem reči, prihodninski davek pri ljudeh á la Rothschild in vel. trgovcih in enakih naj bi bil večji, zemljiški davek pa naj bi se pri novi cenzitvi zemljišč (ki se ima pa neki še povikšati, česar pa nas Bog varuj!) znižal, če hoče država, da jej bode kmetijstvo v podlago in nadaljno podporo. Ubogega kmeta, kterega v vsih političnih pravicah in seosebno v ravnopravnosti jezika nazaj potiskajo, se nihče ne usmili; premnogoštevilnim uradnikom se plače povišujejo, ubogi kmetič pa se z raznovrstnimi dokladi obklada; kmet je res na svetu pravi trpin! Pač manjka mu v tem oziru kakega usmiljenega Samarijana, ali pa cesarja Jožefa II.!

Društvo „Gorica“ se je razšlo „ohne Sang und Klang“; da pa zdaj pri nas na Goriškem vlada velika letargija, kaže shod ali občni zbor „Sloge“ 11. t. m., kamor se je sošlo komaj 30 družbenikov obeh prej obstoječih društev „Gorice“ in „Soče“. K občnim zborom „Gorice“ je prej navadno dohajalo nad 100 družbenikov. V odbor in za namestnike pa so se morali celó taki voliti, ki niso bili nazoči. Ker je bil isti dan ravno tržni in lep dan, bilo je mnogo domoljubov v Gorici, posebno izmed mlajše duhovščine, ki se pa niso zmenili za občni zbor „Sloge“, in jih tudi nič kaj ne mika, da bi se v novo društvo vpisali, ker se niso pred časom udje „Gorice“ v posvet ali k občnemu zboru sklicali. Naše geslo, kterega se imamo tudi v političnem življenju držati, mora vedno to biti: „nihil de nobis sine nobis“, t. j. nič o nas brez nas!

Kot prostovoljin turist zdaj bivam pod goro Čavnom, blizo kranjske meje, kajti laški zrak ob italijanski meji ni vgajal mojemu zdravju niti dušnemu niti telesnemu, akoravno raste tam znano sladko vino „rebula“, ki ondašnje briške prebivalce živi. To vino pa v preobilni meri povžito, človeka zarad obilnega alkohola, kterega v sebi ima, tako „ekspan-

zivno“ razširjuje, da se mnogokrat, posebno fantini, po izgledu svojih laških in polahonjenih sosedov z golim orožjem, včasih celó do smrti, pipajo. Večkrat sem si mislil: škoda, da niso Brici bolj omikani (— vedi, dragi čitatelj, da so prosti ljudje ondi vsaj 100 let v oziru omike zaostali za drugimi Slovenci!), ker bi šli lahko jugoslovanskim junakom-vstajnikom pomagat. Tedaj kot prostovoljni turist, ki opazuje ne le lego lepe podčavensko-vipavske deželice, ampak tudi šege, značaj in stopnje narodove omike, sem si v teh veternih krajih nedavno ležišče ali bivališče poiskal, kjer utegnem, ako mi Bog zdravje dá, dalj časa prebivati. Ako Vam bode drago, Vam hočem kot star in zvest prijatelj večkrat od tod kaj pisati*), če tudi moji dopisi ne bodo obsegali kdo si ga vedi, kakih „Sensationsnachrichten“.

Za danes Vam hočem h koncu le omeniti, kak vtis je napravila na-me beseda v Črničah 20. t. m. Obiskana je bila dobro; nazoča sta bila tudi dva narodna duhovnika in dva častnika domačega peš-polka bar. Weberja št. 22, namreč en Slovenec in en Hrvat. Deklamacije in petje je šlo prav dobro, šaloigra pa: „To sem bil jaz“, pač ni sposobna za noben oder, ker jej primanjkuje estetičnega in npravnega okusa. Prav za prav je ta igra v oziru npravnosti za mladost prava „žaloigra“, ker prav občutljivo žali sramožljivost in npravnemu obnašanju kar v obraz bije. Marsikdo je rekel, da bi ne bil šel k besedi, ko bi bil poznal to igro. In res mora imeti npravnstveno pokvarjen okus, komur se dopada gledati na odru, kako se goji ljubosumnost in poltna ljubezen. Mar méni sl. čitalnični odbor, da bode na tak način čitalnica res napredovala? Naj bi se na nobenem čitalničnem odru ta npravno spakedrana igra več ne igrala, da ne bo postal istinit rek prostega ljudstva: „Čitalnice so le preveč pohujševalnice!“

Iz Trsta, 29. maja. (Vreme, požar.) Maj, ki je navadno najprijetniji mesec v letu, bil je letos najgrši; pregovor pravi, da ima ta mesec še tri zimske dneve, ali letos jih je imel dozda skoró vse. Burja je bučala, da še pozimi tako močno ne, ter je s svojo silnostjo in mrzloto veliko škode naredila zlasti trtam in sadju; toda ker je bilo s početka veliko zaroda, ostalo je pri vsem tem v naši okolici še toliko, da letina ne bo prav slaba, ako Bog obvaruje vsaj še to, kar je ostalo. Drugod, pravijo, je nevretime napravilo še veliko več škode in najstarši ljudje ne pomnijo, da bi bilo kedaj v naših krajih toliko mraza maja meseca. Zdaj je vreme voljniše, vendar ne še prav stanovitno in zrak primerno še preveč hladen. —

Preteklo soboto popoldne je bil tukaj velik požar: pogorelo je Mauronerjevo ljudsko gledišče, največe v Trstu, sozidano leta 1828. Kako je ogenj nastal, o tem se gotovega ne zna, pa se na različne načine ugiba in pripoveduje; nekteri celó trdé, da so ga nalašč zažgali. Goreti je začel oder, ko sta bila notri neki le dva delavca, ki sta brž pobegnili in ogenj se je tako hitro razširil, da se je ukljub vsi gasilni pripravi čez pol ure podrla streha in potem tudi stranski zid. Gasilci so bližnja poslopja obvarovali ognja; ljudi je privrelo skup od vseh strani, tudi cesarski namestnik, mestni župan, policijski vodja in stražniški načelnik so bili prišli k požaru. Gledišče je bilo zavarovano za 60.000 gold. in se bo toraj z nova še lepše sezidalo; igrališčno društvo pa je pri tem prišlo ob vso pripravo; nič se ni dalo rešiti. Za oni večer je bila ravno name-

njena benefica in sreča pri nesreči je bilo to, da ni ogenj nastal med predstavo, in da požar ni pobral nobenega človeškega življenja, ker je gorelo podnevi in v tišem vremenu.

Domače novice.

V Ljubljani, 1. junija.

(*Viljem Potočnik*,) c. k. mornarski stotnik, sin stavbenega svetovalca in ljubljanskega mestnega odbornika Potočnika, je 30. maja po polnoči v Trstu umrl. Ranjki je študiral v Ljubljani, v Banjski Bistrici na Ogerskem (Neusohl), v Krakovem in Levovu na Gališkem, in je ostal tudi v službi mornarski iskren rodoljub. O mornarstvu je spisal neko brošuro, ki je bila od strokovnjakov z veliko pohvalo sprejeta. Pred par leti bil je v Indiji in Kini, ter je od tistihmal vedno bolehal. R. i. p.

(† *Trierski škof*) Eberhard je 30. maja umrl.

(*Čistega dohodka*) o čitalnični besedi za siromake na mahu je po odbitih stroških ostalo okoli 280 gld., ker so pozneje še došli darovi od posameznih narodnjakov. Za ta znesek se bo nakupilo žito za seme, ki se bo potem po županih in zaupnih možeh med najpotrebnejše razdelilo.

(*„Turški list“*), ki nič blazega pri miru ne pusti in je tudi nad grobom dr. Coste kakor hripav krokar ranjega še zasmehoval, zdaj tudi dr. Palackega pri miru ne pusti. On in „N. fr. Presse“ sta še med nemškimi listi skoro edina, ki Palackemu ne pripoznavata nobenih zaslug, nobenih dobrih lastnosti. Kdor bi ne vedel, da „turški list“ misli Palackega, prisegel bi, da piše nekrolog kakemu rovarju, sleparju, zapeljivcu, ki je bil na zadnje po vsi pravici obešen. Ali takih ljudi ne straši misel, kaj se bo po takem početju po njihovi smrti o njih pisalo, kak spominek si bodo sami postavili! Taki pisarji pač ne zaslužijo nič drugega nego prav odločni Greuterjev „fej!“

(*Ogenj*) se je bil vnel 30. maja ob 5. uri pop. v dimniku Permetove hiše, pa so ga hitro zadušili.

Umrli so:

Od 28.—31. maja. Neža Kepic, m. reva, 87 l., vsled starosti. Sofija Kotlovšek, kaz. nadzornika dete, v otr. boln. za sušico. Marija Raie, parovoznikov o., 2 uri, vsled slabosti. Franciška Junkar, del. o., 9 m., za vodenico v glavi. Marija Jankovič, del., 40 l., za sušico. Marija N., otrok neke šivilje, 22 m., za oslabljenjem čev. Elizabeta Dolinar, gostica, 75 l., za oslabljenjem. Simen Bončar, berač, 62 l., za pljučno sušico. Gustav Ruda, davk. prakt., 22 l., za pljučno sušico. Jer. Maselj, posestnika sin, 37 l., za možg. mrtudom. Jakob Burja, sobni malar, 63 l., za jetiko.

Eksekutivne dražbe.

3. junija. 3. Fr. Dolenc-evo iz Dolenje vasi (9727 gl.) na Vrhniki. — 3. Jan. Koren ovo iz Nadleska (1700 gl.) v Ložu. — 4. Jože Bogolinovo (646 gl.) v Krškem.

6. junija. 3. Jan. Hrovatin-ovo iz Mereč (720 gl.). — 3. Jan. Mršnik-ovo iz Smerja (2500 gl.). — 3. Mart. Penko-vo iz Parij (1400 gl.). — 3. Jan. Vičič-evo iz Celja (2600 gl.), vse v Bistrici. — 3. Mat. Bajuk-ovo iz Radoš (1273 gl.) v Metliki. — 3. Fr. Gutman-ovo iz Mrtovca (2295 gl.) v Ratečah. — 3. Jan. Žabkar-jevo iz Raškega vrha (80 gl.) v Krškem. — 2. Tone Hrovatin-ovo iz Trnovega (625 gl.). — 2. Tone Lipe-evih dedičev iz Bač (750 gl.), obe v Bistrici. — 2. J. Gorup-ovo (1978 gl.) v Ipavi. — 3. Andrej Barbič-evo iz Gorice (637 gl.). — 3. J. Moletič-evo iz Krške vasi (620 gl.), obe v Krškem.

Telegrafične denarne cene 31. maja.

Papirna renta 65.45 — Srebrna renta 68.55 — 1860letno državno posojilo 106.75 — Bankine akeije 796 — Kreditne akeije 135.10 — London 120.90 — Srebro 102.90 — Ces. kr. cekini 5.72 — 20frankov 9.69½.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.